

ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM

LÒ NGỌC ÁNH

**ĐÁNH GIÁ VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ DÂN TỘC
MIỀN NÚI TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ
NÔNG HỘ TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN PHÙ YÊN,
TỈNH SƠN LA**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN**

THÁI NGUYÊN - 2015

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

LÒ NGỌC ÁNH

**ĐÁNH GIÁ VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ DÂN TỘC
MIỀN NÚI TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ
NÔNG HỘ TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN PHÙ YÊN,
TỈNH SƠN LA**

**Ngành: Phát triển nông thôn
Mã số: 62.62.01.16**

**LUẬN VĂN THẠC SĨ
PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN**

Người hướng dẫn khoa học: PGS.TS. Dương Văn Sơn

THÁI NGUYÊN - 2015

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa từng được sử dụng để bảo vệ bất cứ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan rằng mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được chỉ rõ nguồn gốc.

Tác giả

Lò Ngọc Ánh

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực tập và nghiên cứu tại huyện Phù Yên - Tỉnh Sơn La tôi đã hoàn thành xong luận văn tốt nghiệp của mình. Để có được kết quả này, ngoài sự nỗ lực của bản thân, tôi luôn nhận được sự giúp đỡ chu đáo, tận tình của nhà trường, các cơ quan, thầy cô, gia đình và bạn bè. Tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành tới:

Tập thể thầy, cô giáo Trường Đại học Nông lâm Thái Nguyên; cán bộ Phòng Nông nghiệp, Trạm Khuyến nông, Hội Nông dân, Hội Phụ nữ, Phòng Thống kê; Cán bộ và cộng đồng người Thái xã Tường Phù, người Mường xã Tường Thượng, người Mông xã Suối Bau, người Dao xã Kim Bon đã giúp đỡ tôi trong suốt thời gian học tập cũng như thời gian hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Đặc biệt, tôi xin bày tỏ lòng biết ơn sâu sắc tới thầy giáo **PGS.TS. Dương Văn Sơn** - người đã trực tiếp hướng dẫn, chỉ bảo tận tình tôi trong suốt quá trình nghiên cứu và tạo điều kiện thuận lợi cho tôi hoàn thành luận văn này.

Cuối cùng tôi xin chân thành cảm ơn tới gia đình và bạn bè, những người đã chia sẻ, động viên, khích lệ và giúp đỡ tôi trong suốt quá trình học, nghiên cứu để hoàn thành luận văn của mình.

Trong thời gian nghiên cứu vì nhiều lý do chủ quan và khách quan cũng như hạn chế về mặt thời gian cho nên không tránh khỏi sai sót. Tôi rất mong nhận được sự đóng góp của các thầy cô giáo để đề tài này được hoàn thiện hơn.

Tôi xin chân thành cảm ơn!

Thái Nguyên, ngày 03 tháng 11 năm 2015

Tác giả luận văn

Lò Ngọc Ánh

MỤC LỤC

MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài.....	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài.....	2
2.1. Mục tiêu chung.....	2
2.2. Mục tiêu cụ thể.....	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài.....	2
3.1. Ý nghĩa khoa học của đề tài.....	2
3.2. Ý nghĩa thực tiễn của đề tài.....	3
CHƯƠNG I. TỔNG QUAN TÀI LIỆU	4
1.1. Giới và giới tính	4
1.1.1. Một số khái niệm cơ bản về giới.....	4
1.1.2. Đặc điểm, nguồn gốc và sự khác biệt về giới	5
1.1.3. Vai trò của giới.....	6
1.1.4. Bình đẳng và bất bình đẳng giới	6
1.1.5. Quan điểm về giới	7
1.1.6. Phân tích giới trong lĩnh vực nông nghiệp, phát triển nông thôn	7
1.2. Vị trí, vai trò của phụ nữ trong phát triển kinh tế nông hộ	8
1.2.1. Một số khái niệm.....	8
1.2.2. Vai trò của phụ nữ trong gia đình và xã hội.....	9
1.2.3. Vai trò của phụ nữ trong phát triển kinh tế nông thôn.....	11
1.2.4. Những yếu tố ảnh hưởng đến vai trò của phụ nữ trong phát triển kinh tế nông hộ.....	11
1.3. Vai trò của phụ nữ trên thế giới và ở Việt Nam.....	13
1.3.1. Vai trò của phụ nữ ở một số nước trên thế giới	13
1.3.2. Phụ nữ nông thôn và vai trò của phụ nữ trong phát triển kinh tế nông hộ.....	15
1.4. Một số vấn đề đặt ra với phụ nữ nông thôn	19
1.4.1. Về vấn đề sức khỏe	19
1.4.2. Về chuyên môn kỹ thuật	20

1.4.3. Sự bất bình đẳng giới trong tiếp cận nguồn lực và ra quyết định	21
1.5. Vài nét về cộng đồng các dân tộc miền núi tại vùng nghiên cứu	24
1.5.1. Dân tộc Thái	24
1.5.2. Dân tộc Mường	25
1.5.3. Dân tộc Mông	26
1.5.4. Dân tộc Dao.....	26
CHƯƠNG 2. ĐỐI TƯỢNG, NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	28
.....
2.1. Đối tượng và phạm vi nghiên cứu.....	28
2.1.1. Đối tượng nghiên cứu.....	28
2.1.2. Phạm vi nghiên cứu.....	28
2.2. Nội dung nghiên cứu.....	28
2.2.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội huyện Phù Yên, tỉnh Sơn La	28
2.2.2. Sự đóng góp của phụ nữ huyện Phù Yên trong công cuộc phát triển kinh tế - xã hội của địa phương	28
2.2.3. Thực trạng vai trò của phụ nữ dân tộc miền núi trong phát triển kinh tế hộ trên địa bàn nghiên cứu	29
2.2.4. Những thuận lợi và khó khăn ảnh hưởng đến khả năng đóng góp của phụ nữ dân tộc miền núi trong phát triển kinh tế hộ trên địa bàn nghiên cứu	29
2.2.5. Quan điểm và giải pháp chủ yếu nhằm phát huy vai trò, nâng cao vị thế của phụ nữ dân tộc miền núi trong phát triển kinh tế hộ huyện Phù Yên	29
2.3. Tiếp cận nghiên cứu	29
2.4. Phương pháp nghiên cứu.....	30
2.4.1. Phương pháp thu thập số liệu.....	30
2.4.2. Phương pháp tổng hợp, phân tích, đánh giá và xử lý số liệu	32
2.5. Hệ thống các chỉ tiêu nghiên cứu	33
CHƯƠNG 3. KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ THẢO LUẬN	34
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội huyện Phù Yên, tỉnh Sơn La	34
3.1.1. Điều kiện tự nhiên	34

3.1.2. Tình hình phát triển kinh tế, xã hội	38
3.1.3. Cơ sở hạ tầng kỹ thuật, dịch vụ.....	42
3.1.4. Đánh giá chung	45
3.2. Sự đóng góp của phụ nữ huyện Phù Yên trong công cuộc phát triển kinh tế - xã hội của địa phương	47
3.2.1. Nữ trong các nhóm tuổi.....	47
3.2.2. Phụ nữ trong độ tuổi tham gia sinh hoạt hội đoàn thể.....	48
3.2.3. Trình độ của phụ nữ trong độ tuổi lao động.....	50
3.2.4. Phụ nữ trong cơ cấu các ngành nghề của huyện	53
3.2.5. Phụ nữ tham gia công tác xây dựng đảng, chính quyền	54
3.3. Thực trạng vai trò của phụ nữ dân tộc miền núi trong phát triển kinh tế hộ trên địa bàn nghiên cứu	56
3.3.1. Vai trò của phụ nữ trong quản lý và điều hành sản xuất	56
3.3.2. Vai trò của phụ nữ trong hoạt động sản xuất tạo thu nhập.....	58
3.3.3. Vai trò phụ nữ trong gia đình	69
3.3.4. Vai trò trong tham gia công tác xã hội	71
3.3.5. Vai trò của phụ nữ trong tiếp cận thông tin.....	74
3.3.6. Vai trò trong kiểm soát các nguồn lực của hộ	75
3.3.7. Vai trò trong việc nâng cao trình độ	78
3.3.8. Vai trò trong công tác chăm sóc sức khỏe gia đình.....	83
3.3.9. Các chính sách của nhà nước và địa phương tác động đến phụ nữ.....	85
3.4. Những thuận lợi và khó khăn ảnh hưởng đến khả năng đóng góp của phụ nữ dân tộc miền núi trong phát triển kinh tế hộ trên địa bàn nghiên cứu	86
3.4.1. Thuận lợi	86
3.4.2. Khó khăn	87
3.5. Quan điểm và giải pháp chủ yếu nhằm phát huy vai trò, nâng cao vị thế của phụ nữ dân tộc miền núi trong phát triển kinh tế hộ huyện Phù Yên	90
3.5.1. Quan điểm về việc nâng cao vai trò của phụ nữ	90

3.5.2. Một số giải pháp chủ yếu nhằm nâng cao vai trò của phụ nữ dân tộc miền núi trong phát triển kinh tế nông hộ	92
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	96
1. Kết luận	96
2. Kiến nghị	97
2.1. Đối với các cấp ủy Đảng, chính quyền địa phương	97
2.2. Đối với người phụ nữ	97
TÀI LIỆU THAM KHẢO	98

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Ký hiệu	Diễn giải
BCH	: Ban chấp hành
CCB	: Cựu chiến binh
CĐ, ĐH	: Cao đẳng, Đại học
CN	: Cận nghèo
CNVC	: Công nhân viên chức
DS & KHHGD	: Dân số và kế hoạch hóa gia đình
ĐVT	: Đơn vị tính
HĐND	: Hội đồng nhân dân
KCN	: Khu công nghiệp
LĐ-TBXH	: Lao động thương binh xã hội
LHPN	: Liên hiệp phụ nữ
ND	: Nông dân
THCS	: Trung học cơ sở
THPT	: Trung học phổ thông
TN	: Thanh niên
UBND	: Ủy ban nhân dân

DANH MỤC CÁC BẢNG

Bảng 2.1. Kết quả lựa chọn nhóm hộ điều tra.....	31
Bảng 3.1. Tình hình dân số và lao động của huyện gia đoạn 2012-2014	39
Bảng 3.2. Một số cây trồng chính của huyện từ 2012 - 2014	40
Bảng 3.3. Nữ trong các nhóm tuổi từ năm 2013 - 2015.....	47
Bảng 3.4. Phụ nữ trong độ tuổi tham gia sinh hoạt đoàn thể năm 2015	48
Bảng 3.5. Trình độ của cán bộ hội đoàn thể nhiệm kì 2011 - 2016.....	51
Bảng 3.6. Tỷ lệ nữ chủ hộ và tham gia quản lý hộ ở vùng nghiên cứu	57
Bảng 3.7. Hoạt động sản xuất tạo thu nhập của các hộ nghiên cứu (120 hộ).....	60
Bảng 3.8. Phân công lao động sản xuất nông nghiệp trong các hộ nghiên cứu.....	62
Bảng 3.9. Phân công lao động trong hoạt động lâm nghiệp (31 hộ).....	66
Bảng 3.10. Phân công lao động trong hoạt động thủy sản (26 hộ)	67
Bảng 3.11. Phân công lao động trong hoạt động buôn bán (25 hộ).....	68
Bảng 3.12. Phân công lao động trong hoạt động tái sản xuất của gia đình	70
Bảng 3.13. Phụ nữ tham gia cấp ủy, chính quyền, đoàn thể tại vùng nghiên cứu năm 2015	71
Bảng 3.14. Phụ nữ tham gia hoạt động cộng đồng tại điểm nghiên cứu	73
Bảng 3.15. Nguồn tiếp cận thông tin của phụ nữ tại vùng nghiên cứu	74
Bảng 3.16. Tình hình quản lý tài chính tại vùng nghiên cứu	76
Bảng 3.17. Người đứng tên trong giấy chứng nhận quyền sử dụng đất	77
Bảng 3.18. Trình độ văn hóa của nam và nữ trong độ tuổi ở vùng nghiên cứu.....	79